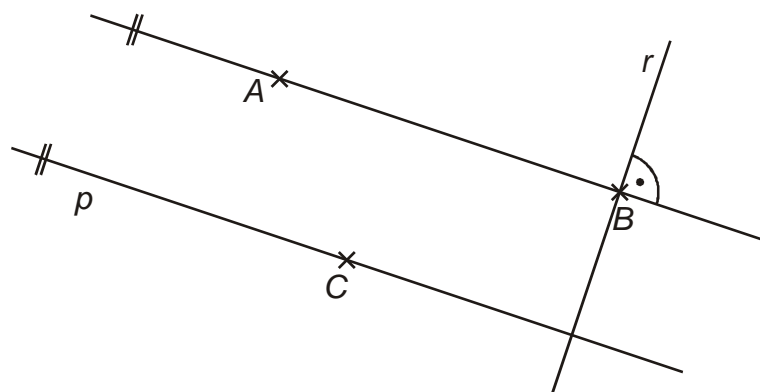

1.4.4 Rovnoběžky a kolmice

Předpoklady: 010403

- Př. 1:** Narýsuj tři body A, B, C . Narýsuj přímku AB .
Narýsuj bodem C rovnoběžku p s přímkou AB . Kolik rovnoběžek s přímkou AB můžeme vést bodem C ?
Narýsuj přímku r , která je kolmá na přímkou AB a platí $B \in r$.

V obrázku jsou použity dvě značky:

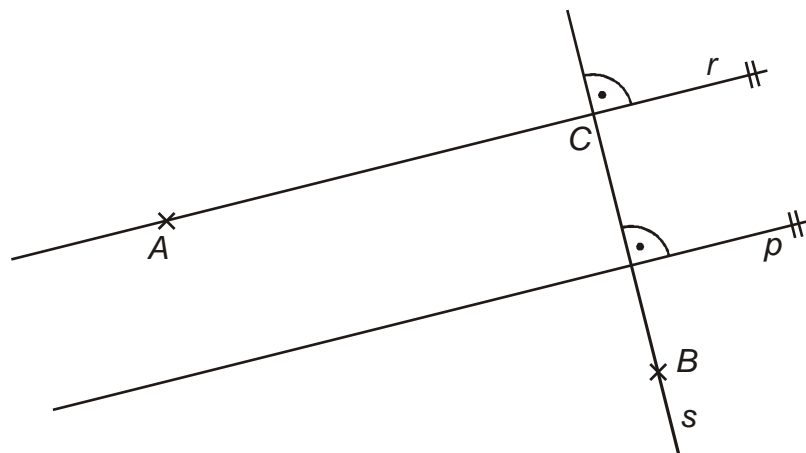
- značka $\parallel$, kterou používáme pro označení rovnoběžných přímek,

- značka , kterou označujeme pravé úhly (a tedy i navzájem kolmé přímky).

Z obrázku je zřejmé, že přímka r není kolmá pouze na přímkou AB , ale i na přímkou p .

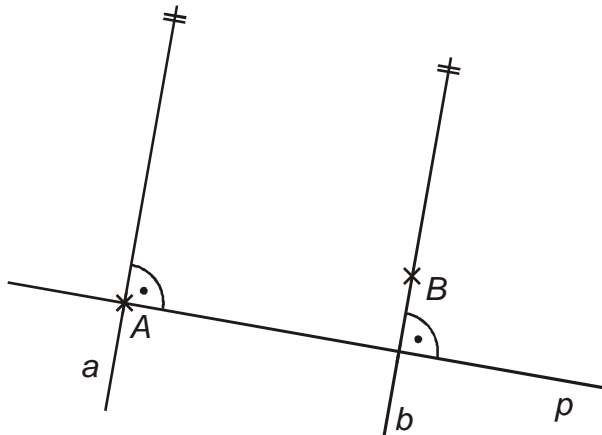
Zkontrolováním této skutečnosti se můžeme částečně ujistit o přesnosti naší konstrukce.

- Př. 2:** Narýsuj přímku p . Narýsuj body $A (A \notin p), B (B \notin p)$.
Narýsuj přímku r rovnoběžnou s přímkou p a procházející bodem A .
Narýsuj přímku s kolmou na přímkou p a procházející bodem B .
Průsečík přímek r a s označ C . Jaký úhel svírají přímky r a s ?

Přímky r a s jsou navzájem kolmé.

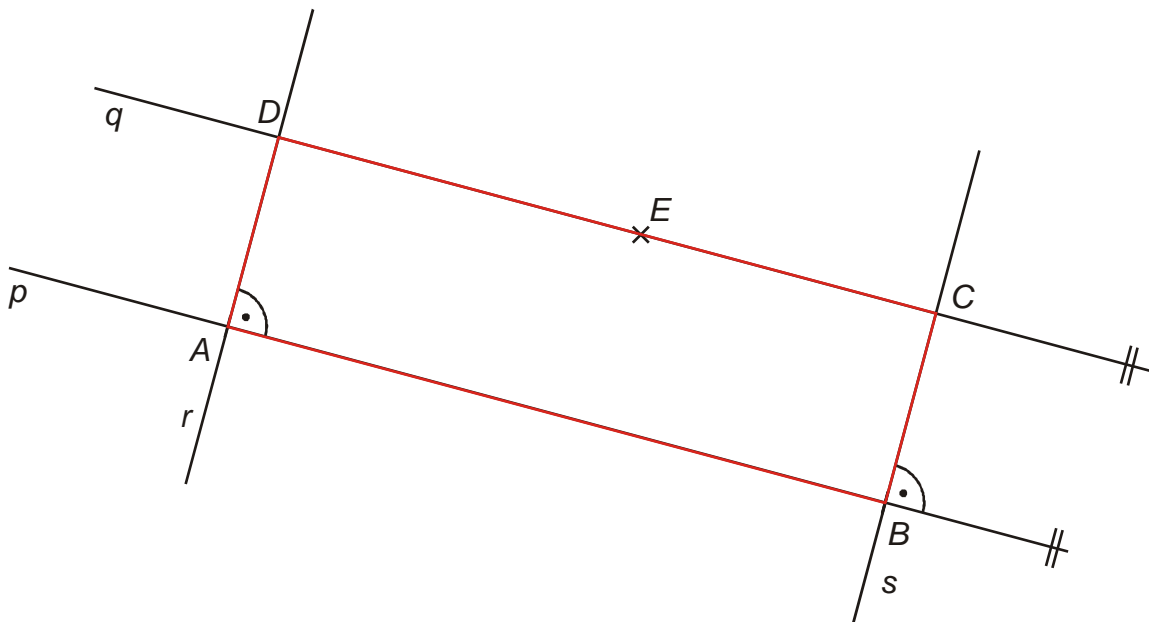
Př. 3: Narýsuj přímku p a na ní zvol bod A , mimo ni zvol bod B . Narýsuj přímku a , kolmou k přímce p tak, aby $A \in a$. Narýsuj bodem B přímku b rovnoběžnou s přímku a . Jaká je vzájemná poloha přímek b a p ? Odhadni výsledek a správnost odhadu ověř konstrukcí.

Přímka b je také kolmá na přímku p .

Pedagogická poznámka: Pravý úhel, který by měly svírat přímky b a p , slouží jako kontrola.

Př. 4: Narýsuj přímku p . Na přímce p sestroj dva body A, B , $|AB| = 9$ cm. Sestroj bod E , $E \notin p$. Sestroj přímku q rovnoběžnou s přímku p tak, aby na ní ležel bod E . Sestroj přímky r, s tak, aby byly obě kolmé na přímku p a platilo $A \in r, B \in s$. Průsečík přímky r s přímku q označ D , průsečík přímky s s přímku q označ C . Změř vzdálenost $|CD|$. Změř vzdálenosti $|AD|$ a $|BC|$. Vytáhni obrazec $ABCD$. O jaký obrazec jde?

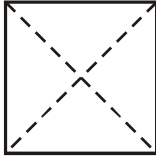

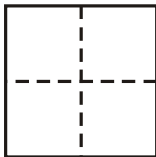
Změřené vzdálenosti: $|CD| = 9$ cm, $|AD| = |BC| = 2,6$ cm.

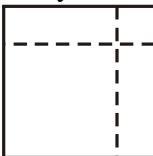
Vytažený obrazec je obdélník (mohl by to být také čtverec, kdybychom se trefili s bodem E).

Př. 5: Vezmi do ruky libovolný čtvercový papír a přehni jej tak, aby přehnutím vznikly na papíře dvě kolmice. Kolika způsoby to jde udělat? Vzniknou kolmice i v případě, že papír nebude čtvercový, ale obdélníkový? Je možné vytvořit přehnutím i dvě rovnoběžky?

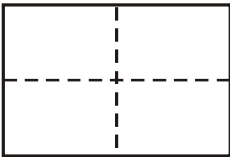
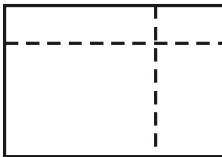
Čtvercový papír můžeme přehnout buď:

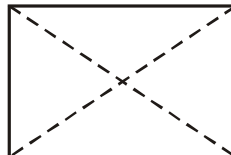
- z rohu do rohu:

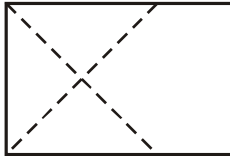
- nebo kolmo na dvě sousední strany: (obě místa přehnutí můžeme po

stranách libovolně posouvat)

Obdélníkový papír můžeme přehýbat:

- kolmo na sousední strany stejně jako u čtverce ,

- přehnutím z rohu do rohu kolmice nezískáme pokud nepřehneme

papír tak, že z něj fakticky oddělíme čtverec .

Shrnutí: